

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.593/2019/6. szám

A Debreceni Ítéltábla felperes neve (cím) felperesnek - a dr. **F. A.** kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 19.P.20.116/2019/26. számú ítélete ellen az alperes részéről 27. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét azzal hagyja helyben, hogy az állam által viselt illeték összege 90 000 (kilencvenezer) forint.

Megállapítja, hogy az állam visel 24 000 (huszonnégyezer) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes 2015. május 22-től 2016. március 2-ig volt fogvatartott az alperesi büntetés-végrehajtási intézet 402. számú, 19,38 m² alapterületű zárkájában. Az itt elhelyezettek száma 7-15 között volt ebben az időszakban, ezért a felperesre jutó mozgástér 1,29 és 2,77 m² között alakult, túlnyomórészt azonban nem érte el a 2 m²-t sem. Emellett - a 2015. június 5., június 15., június 30., július 22., július 28., szeptember 17., október 13., november 9., december 10., december 23., 2016. január 21., február 10., március 3. és április 27. napjain történt rovarirtás ellenére - testszerte viszkető rovarcsípéseket szenvedett el ott-tartózkodása alatt, ezért éjszakánként nem tudott pihenni, fáradt, kialvatlan volt. A rovarcsípések miatt egy alkalommal igényelt orvosi ellátást; ekkor ecsetelő folyadékot kapott.
- [2] Egyéb jelzéssel, panasszal nem élt a fogva tartás körülményei miatt, azonban - az alperesen keresztül - kártalanítás iránti kérelmet terjesztett elő; az ez alapján indult eljárást a Budapest Környéki Törvényszék felfüggesztette.
- [3] A felperes kereseti kérelmében kérte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette az emberi méltósághoz való jogát a túlszűfolt elhelyezéssel, a hiányos higiéniai feltételekkel, emellett az alperes eltiltását kérte a jövőre nézve az emberi méltóságot sértő magatartástól, és 1 500 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. Keresete elapjaként hivatkozott a zárka túlszűfoltosságára, továbbá, hogy a higiéniai feltételek hiányosak voltak, de sérelmezte a fűtés, a szellőzés, a padlózat,

a világítás és a nyílászárók nem megfelelő minőségét, továbbá a nem kellően végrehajtott rovarirtást is.

- [4] Az alperes érdemi ellenkérelmében elsődlegesen kérte a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását. Álláspontja szerint perakadályt jelentett, hogy a felperes nem kezdeményezett kártérítési eljárást a pert megelőzően, az ügy érdemében pedig előadta, hogy befogadási kötelezettsége, a rendszeres rovarirtás és a zárka megfelelősége miatt magatartása nem volt jogellenes és felróható, a felperes ugyanakkor nem élt panasszal, ezért elmulasztotta kárenyhítési kötelezettségét.
- [5] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, „hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát azzal, hogy 2015. május 22. és 2016. március 02. közötti időszakban a 402. számú zárkájában: nem biztosította, hogy a felperes számára legalább 3 m² mozgástér jusson; a nem megfelelően végrehajtott rovarirtás okából nem biztosította a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezést a felperes számára.” Emellett eltiltotta az alperest a további jogsértéstől, és kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 500 000 forintot. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet. Megállapította, hogy a peres felek maguk viselik a perben felmerült költségeiket, míg a le nem rótt eljárási illeték az állam terhéen marad.
- [6] Az ítélet indokolásában előre bocsájtotta, hogy a per megszüntetése iránti kérelem alaptalan volt, mivel a felperes szabadult a keresetlevél előterjesztésének időpontjára, kártalanítási igény pedig csak a 2017. január 1. napját követő jogsértések esetében érvényesítendő. A felperesi igény kétszeres elbírálását pedig kizárja, hogy bár a jelen perrel érintett kártalanítás iránti kérelem elbírálása valóban folyamatban van a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja előtt, ezidáig azonban nem hoztak határozatot.
- [7] Ezt követően ismertette Magyarország Alaptörvényének II. cikkét, III. cikkének (1) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-ának (2) bekezdését, 2:43. §-ának a), 2:51. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontjait, 2:52. §-ának (1)-(3) bekezdéseit, 6:519. §-át és 6:548. §-ának (1) bekezdését, továbbá kitért a szabadságvesztés végrehajtásának közhatalmi jellegére is.
- [8] A minimális mozgástér vonatkozásában idézte a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 122. §-ának a.) pontját, továbbá a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 120. §-ának (1) és 121. §-ának (1) bekezdéseit; az utóbbi alapján a zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre hat köbméter légtér, és férfi elítélt esetén legalább három négyzetméter mozgástér jusson. Emellett felhívta a 32/2014. (XI. 03.) AB határozatban kifejtetteket is.
- [9] Az alperes nyilvántartása alapján pedig megállapítható volt, hogy az egy főre jutó „élettér” folyamatosan 3 m² alatt maradt. Az alperes e magatartása felróható volt (Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése), mivel az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás (Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11. számú határozata).
- [10] A felperes ugyanakkor nem bizonyította a zárka fűtésének, szellőzésének, világításának, illetőleg padlózatának hiányosságait, amelyet nem támasztottak alá az általa tanúként kihallgatni kért **R. Á.** és **B. Z.** vallomásai sem.

- [11] A rovarirtás hiányosságai körében ismertette a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 36. §-ának (1) bekezdését, (2) bekezdésének e) és g), illetőleg 4. számú mellékletének 5. e) pontjait. Az alperes becsatolta az irtást végző **G. P. Kft.** perrel érintett időszakra vonatkozó számláit, ugyanakkor a felperessel egyezően **R. Á.** és **B. Z.** tanúk is a poloskák és csótányok folyamatos, őket megterhelő jelenlétéről számoltak be. A Bvtv. 122. §-ának a.) pontja azonban rögzíti, hogy az elítélt jogosult a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezésre. Ezen előírásnak, valamint az emberhez illő elhelyezés követelményének azonban nem felel meg az az elhelyezés, ahol a fogvatartottat számos poloska-, illetve csótánycsípés éri, továbbá az sem felel meg ennek, hogy olyan tetemes rovarcsípést szenved el, amely a hatását tekintve (viszketés, fáradtság, kialvatlanság) az egyébként is nyomasztó közegben tovább nehezíti a mindennapok elviselését. A Bvtv. 122. §-ának d.) pontja értelmében a felperest megillette a pihenéshez való jog is, az pedig köztudomású, és ezért külön bizonyításra nem szorul, hogy a nagy számban jelentkező viszkető csípések kellemetlenséget jelentenek a mindennapi életvitelben, de azt alátámasztotta **B. Z.** és **R. Á.** tanúk vallomása is, akik egyezően nyilatkoztak arról, hogy a felperes is panaszkodott a csípésekre, kialvatlan, a helyzet miatt pedig feszült volt. Ennek kapcsán pedig az alperes alaptalanul hivatkozott felróhatóságának hiányára: az NM rendelet 4. számú mellékletének 5. e) pontja az évente legalább két alkalommal való irtószeres kezelést rögzítette, ez a gyakoriság azonban a szükséges minimumot rögzíti egy olyan szabályozás keretében, amelynek az a kiindulópontja, hogy a lakók gyakorta cserélődnek. Az alperes által csatolt dokumentáció szerint e minimumot meghaladóan került sor rovarirtásra, de mégsem az adott helyzetben általában elvárható mértékben, hiszen az alperes által csatolt iratok szerint is olyan mértékben szaporodtak el a kártevők, hogy azokat időszakosan visszatérően, de eseti jelleggel is irtani kellett. A rovarirtás alkalmatlan kivitelezését, ezáltal a kötelezettség megsértését támasztja alá a csótányok, poloskák jelenléte.
- [12] Mindezek miatt a mozgástér és az egészséges elhelyezés hiánya körében rendelkezett a személyiségi jogsértés objektív szankcióiról (megállapítás, eltiltás), míg a sérelemdíj vonatkozásában arra volt figyelemmel, hogy a sérelemdíj elsődleges funkciója a jogsértés vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja, reparálása. E kompenzációs funkció mellett a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek van prevenciós funkciója is, ugyanis célja a jogsértéstől való távoltartás, azonban a sérelemdíj fizetésére kötelezésnek nem célja a jogsértő megbüntetése. Ezért a sérelemdíj összegének arányban kell állnia a bekövetkezett személyi sérelmek súlyával és következményeivel. Ennek részét képezik a felperest ért lelki hátrányok és a pihenéshez való jog hiányossága. Ez alapján 400 000 Ft-ban határozta meg a sérelemdíj mértékét a mozgástér hiánya körében, figyelemmel a jogsértés viszonylag hosszú időtartamára és a jogsértés jelentős tárgyi súlyára, de figyelembe vette azt is, hogy amennyiben a Bvtv. 10/A. §-ára alapítottnan az államtól igényelt volna kártalanítást, annak egy napra eső összege 1200 - 1600 Ft lenne. A nem megfelelően végrehajtott rovarirtás körében azt értékelte, hogy a felperes 286 napig szenvedte el annak következményeit, viszketést, csípéseket, az ezzel kapcsolatos feszültséget, kialvatlanságot. Figyelemmel volt a bíróság arra is, hogy a panaszok maradandó egészségkárosodás nélkül elmúltak, az alperes biztosította a felperes számára a szükséges orvosi ellátást, továbbá értékelte azt is, hogy az alperes a jogszabályi kötelezettségét meghaladó mértékben végzett rovarirtást. Mindezek alapján 100 000 Ft sérelemdíjat talált szükségesnek, egyben elegendőnek a felperest ért ezen sérelem kompenzációjára.
- [13] Utalva a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 78. §-ának (1) és 81. §-ának (1) bekezdéseire arra a megállapításra jutott, hogy mivel a megjelölt 5 okból csupán a túlszűfoaltság és a nem megfelelő rovarirtás vonatkozásában állapította meg a jogsértés tényét, e kereset körében 40%-os a felperes pernyertessége, a jogsértéstől való eltiltás körében

100%-os, míg a kért 1 500 000 Ft sérelemdíj alapulvételével 33% mértékű, amelyeket összevetve a felek közel egyező arányban lettek pernyertesek, illetőleg pervesztesek, ezért azt állapította meg, hogy a felek maguk viselik a perrel felmerült költségeiket. A felperes teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmmentessége miatt pedig az állam viseli a le nem rótt eljárási illetéket a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 14. §-a alapján.

- [14] Az alperes fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen, amelyben a megítélt „kártérítés” 200 000 Ft-ra történő mérséklésével kérte megváltoztatni az elsőfokú ítéletet. Álláspontja szerint a megítélt összeg eltúlzott, mivel nem lehetséges együtt vizsgálni az alap fogvatartásból adódó személyi szabadság korlátozását, mivel arra jogszerűen került sor az alperes végrehajtási kötelezettségéből adódóan. Az elsőfokú eljárás során történt bizonyítás eredményeként pedig megállapítható, hogy számos felperesi sérelem alaptalan volt, ugyanakkor a bizonyítási eljárás rámutatott arra is, hogy a felperes nem jelezte időben vélelmezett sérelmeit, így nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, nem biztosított lehetőség az alperesnek, hogy orvosolni tudja a valós sérelmeket, amely felveti az igények valóságtartalmának megkérdőjelezését is, így bár tény, hogy az elsőfokú bíróság által felhívott jogszabályi környezet előírta a minimális légteret és mozgásteret, azonban amennyiben a felperes időben jelezte volna hátrányait, az alperes minden lehetséges intézkedést megtett volna az esetleges jogsértés mihamarabbi megszüntetésére.
- [15] A felperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.
- [16] A fellebbezés megalapozatlan.
- [17] Az ítélet tábla a vonatkozásban kiegészítette a tényállást, hogy a másodfokú eljárás során történt megkeresésére a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-Végrehajtási Csoportja elektronikus levelében arról tájékoztatta az ítélet táblát, hogy „a kártalanítási eljárásban érdemi döntés még nem született. A jogszabály előírásának megfelelően felfüggesztésre került az ügy”, amelyre tekintettel nem volt akadálya a jogerős ítélet meghozatalának.
- [18] Az ítélet tábla fellebbezés hiányában nem érintette a jogsértés megtörténtének megállapítására, az alperes eltiltására, az őt 200 000 Ft sérelemdíjban marasztaló, illetőleg a kereset részben elutasító rendelkezéseket.
- [19] Az elsőfokú bíróság feltárta az ügy érdemi elbíráláshoz szükséges tényállást, és okszerűen értékelte a felek indítványainak megfelelően lefolytatott bizonyítást eredményét, amely alapján megalapozott döntést hozott; az ítélet tábla egyetértett döntésének indokaival, amelyet az alábbiakkal egészít ki.
- [20] A perbeli időszakban még nem, csak 2017. január 1-jétől voltak hatályban a Bvtv. 144/B. §-ában az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszra vonatkozó rendelkezések. A Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdése alapján megfelelően alkalmazandó 6:525. §-ának (1) bekezdése szerint a károsultat kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség terheli; az e kötelezettségek felróható megszegése miatt keletkezett kárt a károkozó nem köteles megtéríteni. Amellett, hogy a sérelmet okozótól nagyobb mértékben várható el a jogsértés felismerésének lehetősége, ha a sérelmet szenvedő fél meg is szegi „kárenyhítési” kötelezettségét, mindennek csak akkor van jelentősége, ha a mulasztás ténylegesen közrehatott a sérelem mértékének kialakulásában (Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.068/2019/4. számú ítélet). Az alperes pedig rendelkezik arra vonatkozó nyilvántartással (19.P.21.862/2017/8. sorszám alatt becsatolt alperesi irat), de az alperes a fogvatartás jellege miatt egyébként is nyilvánvalóan szembesül azzal a mindennapos érintkezés

során, hogy az adott zárka túlsúfolt-e. Erre tekintettel pedig külön fogvatartotti jelzés hiányában is elvárható volt az alperestől, hogy tegye az annak csökkentéséhez szükséges intézkedéseket. Emellett az alperes által a rovarirtással összefüggésben becsatolt kimutatás (23. sorszám alatt becsatolt irat) alapján megállapítható az is, hogy az alperes külön felperesi jelzés hiányában is tisztában volt a rovarfertőzés nagyságával, hiszen az időszakos irtáson kívül eseti irtást is végzett (bár eredménytelenül), a **R. Á.** és **B. Z.** tanúvallomásai szerint pedig a zárkában lévő több alkalommal vették igénybe az alperes egészségügyi szolgáltatását a rovarcsípések miatt. Az elsőfokú bíróság - e kiegészítéssel - megalapozottan állapította meg az alperes teljeskörű felelősségét.

- [21] A fellebbezésben felhívottaktól eltérően a megítélt sérelemdíj összege sem eltúlzott. Az elsőfokú bíróság egyrészt nem a fogva tartásból származó hátrányokat értékelte a sérelemdíj meghatározásánál, hanem azt hogy az alperesnek felróható jogsértésekből adódó immateriális hátrányokat (mozgástér beszűkülése, viszkető csípések, feszültség) az alkalmazkodóképességet egyébként is nagy fokban igénybe vevő közegben kellett elszenvednie. Emellett a megítélt sérelemdíj összege megfelel a bírói gyakorlatnak is. Az ítélet tábla e vonatkozásban felhívja a Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11. számú határozatát, amelyben 14 napig tartó, túlsúfolt körülmények közötti fogva tartásra ítélték meg 100 000 Ft nem vagyoni kártérítést; a Kúria Pfv.IV.21.224/2017/4. számú határozatát, amelyben több, mint egy év túlsúfolt körülmények közötti fogva tartásért ítélték meg 700 000 Ft nem vagyoni kártérítést; a Kúria Pfv.IV.21.384/2017/6. számú határozatát, amelyben mintegy 1 év 4 hónapig tartó, rovarfertőzés és túlsúfolt körülmények közötti fogva tartásért ítélték meg 1 200 000 Ft nem vagyoni kártérítést; a Kúria Pfv.IV.20.659/2017/5. számú határozatát, amelyben 9 hónapig tartó rovarfertőzés és túlsúfolt körülmények közötti fogva tartásért ítélték meg 800 000 Ft sérelemdíjat. Az ítélet tábla csupán annyiban korrigálja az ítélet indokolását, hogy a Ptk. elsőfokú ítéletben helytállóan idézett 2:52. §-ának (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság egy összegben határozza meg, ezért (a nem vagyoni kártérítés körében kialakult és töretlen bírói gyakorlatnak megfelelően) szükségtelen volt a sérelemdíj hátránykörönkénti megbontása.
- [22] Mivel az alperes alaptalanul kérte a fellebbezésben a kereset elutasítását, erre hivatkozással alaptalanul kérte a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezés megváltoztatását is.
- [23] Az ítélet tábla ezért az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, amelynek rendelkező részét csupán annyiban pontosította, hogy összegszerűen megjelölte a felek költségkezdménye miatt az állam által viselt illeték összegét (1952. évi Pp. 78. §-ának (2) bekezdése, Kmr. 15. §-ának (1) bekezdése).
- [24] Az alperes pervesztes lett, azonban a felperesnek nem merült fel másodfokú perköltsége, ezért arról nem kellett határozni, míg a felperes teljes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán az állam viseli a fellebbezési illetéket a Kmr. 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Debrecen, 2020. október 13.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-